

Amb aquestes paraules el papa Francesc ha recordat el magisteri del seu predecessor, Benet XVI, a l'acte de conferiment del premi Ratzinger dels anys 2020 i 2021 aquest passat novembre.

Norbert Miracle

L'últim sopar és un acte de fraternitat, d'unió de cors entre Jesús i els deixebles, dins el qual esclata la donació suprema, el miracle de l'amor que és l'eucaristia,

Armand Puig

Si Francesc parla de l'alegria, deu ser perquè aquesta es troba a faltar, almenys en el camp de la missió, tan ple d'entrebancs i sorpreses inesperades.

Daniel Palau

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 140
Desembre 2021

Any XII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
<i>Afecte, agraïment i admiració.....</i>	7
NORBERT MIRACLE FIGUEROLA	
Un prevere sinodal (IV) «sentit de l'humor»	9
DANIEL PALAU VALERO	
<i>¿Què hem de fer també nosaltres? (Lc 3, 3-18).....</i>	10
JAUME PEDRÓS	
Sant Josep des de l'Orient Cristià.....	12
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
Els dols de durant l'any, escola del dol pasqual.....	13
XAVIER MONTANÉ BLÁZQUEZ	
La pedagogia escolta i la psicologia de l'adolescent.....	15
LLUÍS VIDAL I BUXEDA	
Immaculada.....	17
+SALVADOR CRISTAU COLL	
<i>Editor de llibre religiós i historiador de Montserrat.....</i>	18
BERNABÉ DALMAU	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

El tema de l'amor fidel, gratuït i pastoral ha estat objecte dels darrers tres pòrtics de la nostra revista. Amb aquest quart pòrtic, dedicat a l'amor fratern, cloem la sèrie que vam iniciar el proppassat mes de setembre. Tots ells volen explicar la virtut cristiana fonamental de l'amor en el marc de les dues grans opcions de vida, la que es concreta en la relació singular amb una altra persona –sense que això suposi ni el tancament ni el replegament dins aquesta relació–, i la que es concreta en una relació universal, sense límits, filla de la gratuïtat, la que coneixem com a celibat pel Regne de Déu.

L'amor fidel és, segons la fórmula bíblica del *hèssed ve èmet*, l'amor en la seva naturalesa radical. De fet, tot amor, diví i humà, només pot existir a l'interior d'un compromís personal, mantingut sense trencaments ni dimissions, ni que aquest amor es vegi sacsejat per eventuais vendavals o fins i tot solcat per algunes ferides. En efecte, l'amor està sotmès als impulsos de les passions i de les emocions, que poden desestabilitzar-lo greument, i per això ha de ser sostingut per la serenor que prové de l'auxili diví, de l'amistat amb Déu i amb Jesús, de la força de la pregària, de l'ajuda que ve dels germans. L'amor, quan és fidel i recolza en la fidelitat de Déu, pot trontollar però no serà mai destruït, pot conèixer moments d'incertesa i potser de dubte, però no renunciarà a ser allò que era des de l'inici, quan la flama cremava i l'esbarzer no es consumia.

L'amor no és, per ell mateix, una realitat fràgil, sinó rocosa i ferma, perquè, com es llegeix en el llibre del Càntic dels Càntics, es mostra resistent davant els corrents adversos: "els mars profunds no podran apagar l'amor, ni ofegar-lo les fonts dels oceans" (8,7). L'amor fidel de Déu envers l'ésser humà sosté l'amor que cada persona humana dona i ofereix des de les immenses energies d'estimació que porta a dins des que ha estat creada. L'amor fidel no es trenca si es manté en la memòria d'allò que era quan va sorgir. Creure en l'amor forma part del projecte de Déu sobre tota la realitat creada, particularment sobre la persona humana que és imatge de Déu.

De fet, Déu mateix s'implica en la seva creatura, en el petit ésser que som i que creix enmig de la finitud, i que, de vegades, és colpit per la malaltia del cos o la tristesa de l'ànima. Heus ací, però, la promesa del Déu fidel, que el salmista recull en primera persona: «Si mai m'abandonessin pare i mare, el Senyor em recolliria» (Salm 27,10). Precisament, quan la malaltia truca a la porta i el cos s'afebleix, aquell període de debilitat i indefensió tendeix a convertir-se, de manera paradoxal, en un lloc privilegiat

per a viure l'amor fidel del Pare i de Jesús, el seu Fill i germà nostre. Aleshores la gratuïtat de l'amor brilla amb tot el seu esclat.

El prevere viu de l'amor fidel i gratuït de Jesús, el Bon Pastor, aquell que el matí de Pasqua va dir a les dones deixebles: «Aneu a anunciar als meus germans que vagin a Galilea. Allà em veuran» (Mateu 28,10). Aquests germans eren els deixebles masculins, que havien estat amb Jesús en l'últim sopar i que l'havien acompanyat fins a l'hort de les Oliveres, allí on es va fer realitat la paraula del Mestre: «Tots vosaltres fallareu» (26,31). Certament, tots van ensopegar amb la mort de Jesús, no van poder assumir-la, encara era excessiva per a uns homes que fins fa poc buscaven els primers llocs i es discutien sobre quin d'ells era el més important. I, malgrat tot, aquests són els «germans» de Jesús. Han fugit i l'han negat, tenien por de morir i van preferir deixar-lo sol. Però havien rebut una paraula de futur: «Quan hauré ressuscitat aniré davant vostre a Galilea» (26,32). Fraternitat i resurrecció van junts. Jesús ressuscitat tracta els deixebles de «germans», i amb això recorda allò que ja sabien: «De mestre només en teniu un, i tots vosaltres sou germans» (23,8).

En efecte, la fraternitat és una experiència germinal de la comunitat cristiana, que comença al llac de Galilea quan Jesús crida els dos fills de Jonàs, Simó-Pere i Andreu, i els dos fills del Zebedeu, Jaume i Joan. Allí, a la riba, es passa de la fraternitat segons la carn a la fraternitat segons l'Esperit. La família deixa de ser un concepte tan sols determinat pels lligams de sang, i passa a ser una realitat nova que prové de la crida del Senyor. Les dues parelles de germans s'integren en un grup humà nou, els deixebles, on els vincles són tan forts i consistents que «germans» passa a ser un terme propi. Els Dotze viuran en fraternitat. Seran una fraternitat de deixebles que tindrà Jesús com a Mestre i Amic de tots ells. L'esdeveniment pasqual tan sols reforçarà aquesta visió nova que s'aplica a l'Església de Déu en el seu conjunt i, singularment, als qui, en el futur, rebran un ministeri apostòlic que els configurarà a la fraternitat dels Dotze.

Els preveres, en la mesura que participen del ministeri apostòlic mitjançant la imposició de mans del bisbe, troben en el model fratern de Jesús i els Dotze un paradigma de vida i d'acció. Per això, en relació al prevere, és bo d'afegir a les qualificacions de l'amor com a «fidel», «gratuït» i «pastoral», la qualificació de «fratern». No es tracta d'una qüestió purament pràctica, que respondria a les circumstàncies del temps que ens toca de viure. Més aviat és al revés. El moment actual no es caracteritza precisament per la fraternitat sinó per l'individualisme. Molts escullen de viure sols, i fan de la solitud un ideal de llibertat i autonomia personal, sense adonar-se que caminen cap a una situació d'isolament i amargor, en la qual la vida no és un do sinó un estri d'usar i llençar.

Precisament és la cultura dominant, fortament individualista, allunyada d'una visió comunitària de la vida, la que ajuda a entendre el disseny de Déu i ha de ser llegida com un signe del temps. Davant d'això, la fraternitat presbiteral esdevé un fruit madur de l'últim sopar, es nodreix de la pregària sacerdotal de Jesús (Joan 17) i recull les paraules del Ressuscitat que configuren els deixebles com a germans seus i com a germans entre

ells. El fonament de la fraternitat és teològic i pastoral. Ens trobem en l'ambient espiritual expressat per les paraules amb què Jesús comença l'últim sopar en la versió de Lluc: «Com desitjava menjar amb vosaltres aquest sopar pasqual abans de la meva passió!» (22,15). L'últim sopar és un acte de fraternitat, d'unió de cors entre Jesús i els deixebles, dins el qual esclata la donació suprema, el miracle de l'amor que és l'eucaristia, penyora de la presència del Senyor en el món i entre els seus deixebles.

En aquest context, per al prevere l'amor fratern constitueix una manera de viure la seva condició pastoral al costat d'altres preveres, fent vida comuna amb ells i articulant aquesta fraternitat amb tota la comunitat cristiana, a imitació de la forma de vida apostòlica que Jesús va instituir amb els Dotze. Aquesta és una forma de vida existent abans i després de Pasqua, i els evangelis la reflecteixen amb precisió com a opció de Jesús durant tot el seu ministeri. Des de l'inici Jesús viu l'amor fratern i convida els deixebles a viure'l. Com llegim en l'Evangelí, els crida «perquè estiguessin amb ell per enviar-los a predicar, amb poder de treure dimonis» (Marc 3,14). Aquesta frase posseeix un valor substantiu per entendre el nexa entre amor pastoral i amor fratern.

Reprenent el text de Marc, cal dir que, d'una banda, la vida comuna es construeix al voltant de Jesús («estar amb ell»), és a dir, creix amb la pregària comuna, amb els àpats conjunts, amb l'atenció i la cura de l'altre, amb tot allò que comporta en concret la caritat, sobretot l'afecte i la simpatia, en el suport i l'escolta. D'altra banda, l'amor fratern es projecta en la missió pastoral encarregada pel bisbe al grup de preveres que fan vida comuna. La missió és l'altra cara de la comunió. El treball pastoral d'un grup de preveres està orientat a fer suscitar les llavors d'Evangelí que la Paraula, empesa per l'Esperit, ha sembrat en el camp que és el món. La predicació de la Paraula és decisiva segons Marc 3,14, ja que la voluntat de Jesús en relació als deixebles és precisament «enviar-los a predicar». Els ha cridat no perquè estiguin resguardats sinó perquè, immersos en el món, siguin preservats del mal i puguin lluitar-hi amb el bé. Els ha cridat perquè comuniquin la Paraula de la vida malgrat les dificultats i adversitats de tot tipus que hauran de passar. Els ha cridat perquè siguin deixebles missioners i vagin «de dos en dos» (6,7), no sols sinó acompanyats. La missió es declina en termes de fraternitat, ja que cal ser dos per tal de poder transparentar l'amor fidel, gratuït, pastoral i fratern.

L'any 1204 s'escriu, molt probablement, l'homiliari d'Organyà. Són sis homilies de molta qualitat i seny pastoral, sis joies de la predicació que duïen a terme els canonges regulars agustinians de l'època, des de les desenes de canonges que feien vida comuna en les seus episcopals repristinades de Tarragona i Tortosa fins als qui habitaven a les grans canòniques de Cardona o Tremp o l'Estany, i acabant amb les canòniques menors com ara la de Santa Maria d'Organyà, on feien vida comuna uns cinc canonges. La primera de les homilies conservades, corresponent a la festa d'hivern del trasllat de sant Agustí, està escrita sobre el tema de la caritat, concretament, sobre el capítol 13 de la Primera carta als Corintis. L'homilia constitueix un resum de la vida que feien els canonges regulars de l'època: amor fratern intens, cor orientat a la conversió, rebuig de la mundanitat, cura

dels pobres, pràctica de les virtuts (sobrietat, deseiximent, castedat) i forta implicació pastoral com a ministres de la Paraula i dels sagraments. En el cas d'Organyà, els canonges s'escampaven per les diverses esglésioles de les valls adjacents, com la vall de Cabó, i hi exercien el seu ministeri pastoral. Aquests canonges eren persones cultivades que predicaven amb fruit l'Evangelí i contribuïen, en aquell moment, a l'establiment de principis religiosos i morals que determinaran durant molts segles les formes de vida catalanes.

Aquest breu excursus històric vol servir de referència per a l'exercici d'un ministeri presbiteral que repregui el model apostòlic, present de cap a cap del Nou Testament, que es caracteritza per la vida comuna i la missió conjuntada –en el qual s'inscriu igualment el model paulí d'acció missionera per part de Pau i dels seus col·laboradors. L'alternativa històrica a aquest model, la de «un capellà, un campanar», no és desitjable i no resulta viable. Malgrat la seva pervivència durant segles, sobretot des de Trento, ben sovint han sorgit en l'Església fraternitats de preveres que practicaven la vida comuna i que actuaven decisivament en el camp de la predicació, de la direcció espiritual, de la pastoral específica (infants, joves). Doncs bé, la participació sinodal de tot el poble de Déu en la missió de l'Església constitueix un estímul perquè el prevere deixi de ser un solitari i practiqui la vida comuna amb altres preveres per tal de viure i palesar l'amor fidel, gratuït, pastoral i fratern a què ha estat cridat.

Un bon Nadal a tots!

Un sol cor i un sol esperit

Afecte, agraïment i admiració

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA
prevere de l'arquebisbat de Tarragona
rector de la parròquia del Vendrell

Amb aquestes paraules el papa Francesc ha recordat el magisteri del seu predecessor, Benet XVI, a l'acte de conferiment del premi Ratzinger dels anys 2020 i 2021 aquest passat novembre.

El *premi Joseph Ratzinger* és un prestigiós reconeixement als estudiosos que han investigat amb profunditat en l'àmbit teològic. Molts pensen que es pot considerar una mena de premi Nobel en teologia. Cada any des del 2011 la Fundació Vaticana Joseph Ratzinger, que actualment presideix el p. Federico Lombardi, antic director de l'oficina de premsa de Benet XVI, fa públic el veredict, que ja han assolit 24 estudiosos de quinze països i de tots els continents. Els premiats conreen disciplines que abasten diferents camps de la teologia, de la filosofia i de l'art.

Enguany, el papa Francesc va lliurar els premis a la professora Hanna-Barbara Gerl-Falkovitz, destacada especialista d'Edith Stein i Romano Guardini, catedràtica emèrita a Dresde; i al professor Ludger Schwienhorst-Schönberger, professor de Sagrada Escriptura a Viena i gran expert en els llibres Sapiencials. El papa també va poder lliurar el diploma a les dues personalitats a les quals se'ls va atorgar el Premi Ratzinger l'any 2020, però que no havien pogut rebre el reconeixement per causa del confinament de la pandèmia, el professor Jean-Luc Marion i la professora Tracey Rowland.

Francesc en el seu parlament va recordar que entre els «més grans interlocutors» del treball intel·lectual dels premiats, hi ha «grans mestres de la filosofia i de la teologia del nostre temps, des de Guardini a de Lubac, des d'Edith Stein a Lévinas, Ricoeur i Derrida, fins a McIntyre», que «ens eduquen a pensar per a viure cada vegada més profundament la relació amb Déu i amb els altres, per a orientar l'acció humana amb les virtuts i sobretot amb l'amor». Francesc va afirmar també «entre aquests mestres, s'ha d'incloure un teòleg que ha sabut obrir i alimentar la seva reflexió i el seu diàleg cultural en totes aquestes direccions, perquè la fe i l'Església viuen en el nostre temps i són amigues de tota recerca de la veritat. Em refereixo a Joseph Ratzinger».

Certament que cada dia més es fa més evident que les paraules que pronuncia Francesc sobre el magisteri de Benet XVI: **afecte, agraïment i admiració** són molt adequades i justes. L'ensenyament del papa Benet s'ha expressat autoritzadament sobretot en les tres encíclics *Deus Caritas est*, *Spe Salvi* i *Caritas in Veritate* i quatre exhortacions apostòliques sinodals. I a més, cal afegir la imponent obra del teòleg Joseph Ratzinger

que comença amb la seva tesi doctoral sobre el *Poble i casa de Déu en Sant Agustí* l'any 1954 i acaba, ja com a bisbe de Roma, amb la trilogia *Jesús de Natzaret*.

L'Editrice Vaticana i en castellà la BAC publiquen des de fa alguns anys les obres completes de Joseph Ratzinger. El volum que inaugura aquesta *Opera Omnia* és el número 11, dedicat a la teologia de la litúrgia. El papa Benet explica en el pròleg d'aquest volum que quan es va decidir acceptar el projecte d'una edició de les obres completes, «em va resultar clar que havia de primar l'orde de prioritats del Concili i que, per tant, el volum dels meus escrits sobre litúrgia devia anar a l'inici».

Joseph Ratzinger ha estat un dels grans testimonis de la teologia catòlica especialment del centre d'Europa, i alhora un dels actors del Concili, com a teòleg del gran cardenal Frings de Colònia, i potser el més destacat protagonista de la teologia del postconcili, com a professor, bisbe i papa en què sempre ha actuat com un «senzill i humil treballador de la vinya del Senyor». El seu anhel, tant en la seva missió de teòleg com després de pastor, el va reflectir en el seu lema «cooperador de la veritat», que vol expressar el desig de seguir la veritat i posar-se al seu servei. Teòlegs i pastors hem d'aprendre a estar al servei d'aquesta veritat.

Presents com el llevat

Un prevere sinodal (IV) «sentit de l'humor» (a mode d'assaig)

Daniel PalauValero

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
director de la Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Algunes expressions del papa Francesc han arribat a l'ús quotidià de molts cristians. No pensem pas que siguin afirmacions anecdòtiques, ocasionals o superficials, sinó que estan plenes d'un contrapunt que desborda la lògica habitual, per oferir un punt de vista nou, un contingut espiritual més aprofundit, en definitiva una saviesa pastoral inclusiva. Els francesos propers al pragmatisme en dirien, ras i curt, *savoir faire*, en canvi Joan XXIII parlaria de la «saviesa del cor», aquella que demanava a Déu en el seu diari espiritual, i que val més que tot l'or del món, parafrasejant a J. Cardijn. Es tracta d'aquella saviesa ponderada que és fruit del discerniment, sempre desitjada.

Són sentències, les del papa Francesc, dites amb molta senzillesa, com si no tinguessin massa importància, quan de fet la tenen, i molt. Una d'aquestes ve a to amb el sentit de

l'humor de tots els cristians, diu així, «hi ha cristians l'opció dels quals sembla la d'una Quaresma sense Pasqua» (EG 6), o aquella altra que diu, «hi ha cristians desencantats amb cara de vinagre» (EG 85). Encara que es refereixi a tots els qui ens diem cristians, prenem-les avui, per uns instants, en referència als preveres.

Quina relació té l'humor en el transcurs de la tasca sinodal que l'Església té encomanada? Serà el bon humor quelcom imprescindible en el trajecte que em començat a recórrer? No tothom riu de les mateixes coses, òbviament, però per què aquesta insistència del papa Francesc en una sana alegria, que recorda aquella herència de Pau VI, *Gaudete in Domino* del 1975, un text breu però meravellós. Si ens fixem en el món direm que l'alegria ve i va. La inestabilitat és un motiu sempre recurrent. Quina és l'alegria cristiana? Com i per què recuperar un sentit de l'humor bo en la vida d'un prevere?

Si Francesc parla de l'alegria, deu ser perquè aquesta es troba a faltar, almenys en el camp de la missió, tan ple d'entrebancs i sorpreses inesperades. Tot procés de recuperació necessita la seva pedagogia, el seu plantejament, els seus recursos, i d'unes actituds bàsiques. Ens referim ara al fet de donar-se temps i mantenir el coratge per aconseguir l'objectiu desitjat: ser una Església que avança en la comunió i vers la comunió. En la fidelitat de mantenir-nos en camí és on ens juguem tantes coses, de vegades podem estar a punt de llençar la tovallola i de vegades un somriure ens permet de trobar motius per recomençar. Un sentit de l'humor sa és capaç de relativitzar certs tancaments mentals, ideològics, pastorals i, fins i tot, eclesials.

No hi ha dubte que el sentit de l'humor comença per un mateix, i no vol dir pas que hem de tenir un somriure continu d'orella a orella durant tot el dia. L'humor és signe d'una vida espiritual saludable. La Bíblia en recull força moments, i qui diu que Jesús no va tenir sentit de l'humor? Els sants, bé l'han tingut, han estat uns grans mestres en aquest aspecte. El sentit de l'humor «es fa», no s'explica. Explicar-lo seria una manera d'empetitir-lo. Diem que el sentit de l'humor parla de la vida espiritual perquè explica de fet, la manera com vivim la relació amb nosaltres mateixos, amb els qui ens envolten i amb Déu. No amaguem, tampoc, que en certs moments de la història l'Església ha perseguit aquest talent, i és que de fet, no tot és motiu de mofa.

L'humor sa, com hem dit, comença per un mateix, per aquell distanciament necessari respecte de les situacions que ens toca viure o bé de les contradiccions que arrosseguem. La intel·ligència (cf. GS 15) ens permet de desenvolupar el nostre humor, aquell que ens permeti de distanciar-nos de certs aspectes de la realitat, sense caure en la temptació del cinisme fred i feridor, o del sarcasme, excessiu i aclaparador, o bé, la barroeria, quelcom que ratllaria la manca d'educació. L'agressivitat de l'humor és la mesura per entendre si una situació és còmica o ofensiva.

En fi, el prevere que desitja redescobrir el valor i la importància de la sinodalitat no pot fer-ho sense una bona dosis de sentit de l'humor. No pas perquè la sinodalitat faci riure, ni molt menys, sinó perquè tots nosaltres som uns aprenents del que vol dir ser sinodals. Un prevere que aprèn, vet aquí un motiu per a descobrir com Déu va guiant el propi ministeri i la vida del poble. Algú que sap riure és algú disposat sempre a aprendre i per tant no dubta que Déu està ben a prop, ja que Déu no s'avergonyeix mai dels qui no

saben, o millor dit, Déu s'apropa sempre als qui fan de la seva vida una icona de la humilitat.

En el camí sinodal cal la sinceritat per expressar-se, per perdonar-se, per escoltar-se i per posar-se veritablement en camí. Encara més, per aprendre a donar-nos temps i mantenir el coratge en el camí sinodal hem de ser capaços de reconèixer que l'Esperit atorga a alguns germans nostres el sentit de l'humor per relaxar aquelles tensions que semblen abocades al conflicte inevitable. Agraïm-lo. De fet és un d'aquells carismes relativament antics i però nous per a les nostres comunitats. Sempre, això sí, un talent desitjat.

El prevere sinodal cerca amb delit l'Esperit, és a dir, aquells carismes que renovin les forces de l'Església a ser Església, i així poder restar sempre disponible per la missió. Mai com avui és tant i tant necessari el sentit de l'humor, signe de la joia i l'alegria de viure ben a prop del Bon Pastor, de l'Amic, del Mestre, del Ressuscitat, de Nostre Senyor.

Anunciar l'Evangelí

¿Què hem de fer també nosaltres? (Lc 3, 3-18)

JAUME PEDRÓS

*prevere del bisbat de Lleida
rector del seminari diocesà*

Pot ser bo, de cara a l'Advent, de fixar la nostra atenció en la predicació de Joan Baptista tal com ens la presenta l'evangelí del tercer diumenge d'Advent d'aquest cicle C. Tot i que el text només recull els vv. 10-18 del c. 3, seria bo començar a llegir el text a partir del v. 3.

Joan s'adreça al poble, a la gent senzilla; no hi veiem aquí (com sí trobem a Mateu 3, 7) ni fariseus, ni saduceus. La seva paraula no parla de teologies sinó que és una predicació concreta i clara, que pot entendre tothom.

Comença per demanar *un baptisme de conversió de cara al perdó dels pecats*; és a dir, un baptisme unit amb la conversió, amb el canvi de mentalitat, amb la reforma de la vida. El baptisme no és simplement un ritus sinó de la decisió personal de posar tota la vida de cara a Déu i esperar així el perdó dels pecats. En un primer moment parla de preparar el camí del Senyor, *omplir les fondalades, abaixar els turons...* citant Isaïes (40, 3-5), un text que evoca no solament la crida a la penitència sinó també l'espera activa de la vinguda del Senyor (text molt adient per aquest temps). També demana *fugir de la còlera*

que ha de venir, fent fruits dignes de conversió, La conversió s'ha de concretar en els fets i no quedar-se en les paraules, presumint de tenir a *Abraham com a pare* (v. 8). Un perill no fictici. Les paraules són buides si no hi ha un canvi real de vida.

I ara concreta més el seu missatge: *Qui tingui dos vestits que en doni al qui no en té, i el qui tingui menjar que el comparteixi també amb els altres*. Són elements bàsics: no hem de guardar més que el necessari, sigui roba o aliments. No es tracta de pobresa sinó del manament de l'amor al pròxim. La reforma de la vida no consisteix en sacrificis expiatoris pels pecats o en una sèrie de pràctiques ascètiques i ni tan sols en fugir al desert com fa el mateix Joan. Es en la vida diària on s'ha de viure la conversió. I ara entren en escena els cobradors d'impostos i els soldats preguntant què han de fer? Els obligarà a canviar d'ofici? Joan no prohibeix cap professió com sí passava en el judaisme i va passar en l'església posterior. No, no es tracta de canviar d'ofici sinó de ser honrats en la seva professió. S'han de limitar a cobrar el que està establert, no poden exigir més (és la mala fama que tenien els publicans). I els soldats tampoc no han d'arrabassar diners amb amenaces, amb delacions o calúmnies i abusant de l'ús de les armes; per tant s'han d'*accontentar amb la seva soldada*. Complir la seva feina amb justícia, sense avarícia, sense espoliar els altres amb el seu poder és el fruit de penitència que se'ls demana. Els qui mostren interès per la conversió no són els "especialistes en la llei" sinó els titllats habitualment de pecadors. Es que l'anunci de la salvació és per a tothom (v. 6). Aquesta predicació del Baptista, concreta i clara, és un evangeli, una bona notícia (v. 18): missatge joiós i estimulants per qualsevol creient. Però encara li manca l'anunci pasqual.

Al servei de l'altar

Sant Josep des de l'Orient Cristià

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

*professor de l'Institut Superior de Litúrgia ad instar
facultatis (AUSP)*

El passat 4 de novembre tingué lloc en el Seminari de Barcelona la presentació del llibre editat pel Centre de Pastoral Litúrgica *En el dubte i en la fe. Pregar a sant Josep a l'Orient cristià*. El seu autor és l'Exarca Apostòlic per als catòlics grecs de tradició bizantina, el bisbe Manel Nin Güell, ben conegut entre nosaltres. L'acte fou presentat pel director de la col·lecció Celebrar Mn. Joan Obach. El Dr. Jaume González Padrós, que ha escrit la presentació del llibre, adreçà unes paraules a l'auditori a fi d'introduir la persona de l'autor i fer un breu esbós del text. Fou, però, el bisbe Manel, en la seva intervenció, qui ens apropà no solament les pàgines escrites en el llibre presentat, sinó també la personalitat i l'espiritualitat dels catòlics orientals i, especialment, els de tradició bizantina. Es tracta d'una realitat sovint ignorada pels catòlics romans, i que, tanmateix, fa molt de bé conèixer-la, a fi de poder respirar la fe – com li agradava dir a sant Joan Pau II – amb els dos pulmons, el de l'orient i el de l'occident.

El títol ja ens indica la direcció del contingut de l'obra. El dubte i la fe, com a dues cares d'una mateixa moneda en la vida del creient, atesa la realitat teàndrica de la fe que el Misteri redemptor de l'Encarnació del Verb inaugurarà. En les primeres ratlles del text, el nostre autor ho afirma explícitament: *«en aquestes pàgines volem contemplar la divina humanitat del Crist, el seu naixement en la carn, el seu fer-se gran al si d'una família humana, i d'aquesta família veure'n el lloc que hi ocupen Josep i la Verge Maria. Vull dir de seguida que, ambdues, són figures, o si voleu, aspectes fonamentals de la nostra fe cristiana que absolutament hem d'evitar de "tematitzar", i els hem de viure, en canvi, i celebrar en el conjunt d'allò que és el centre de la nostra professió de fe: l'encarnació del Verb etern de Déu»*.

Aquesta «contemplació de la divina humanitat del Crist», tal com el nostre autor defineix el seu escrit, i en el qual es presenta el lloc que hi ocupen les figures egrègies de la Benaurada Verge Maria i del seu espòs, sant Josep, està dividit en dues parts: Textos i iconografia, de tal manera que la imatge esdevé una paraula visible, i no una paraula qualsevol, sinó aquella que ens fa avinent la presència divina i ens anuncia la salvació; aquesta imatge és, doncs, autèntic «evangeli».

Agraïm al papa que hagi dedicat aquest any a sant Josep, perquè, entre altres coses, aquesta avinentesa ha fet possible i escaient la redacció d'aquest llibre, un veritable goig de l'ànima, del pensament i de la vista. I per això, evidentment, donem les gràcies al bisbe Manel Nin pel seu mestratge pastoral, també aquí – com és propi de l'Orient cristià – ben arrelat a la Sagrada Escripura, a la Tradició dels Sants Pares i a la Litúrgia.

Una vegada més hem de donar la raó a l'aforisme, que proclama: *ex Oriente Lux*.

Reclinats sobre el pit del Senyor

Els dols de durant l'any, escola del dol pasqual

XAVIER MONTANÉ BLÁZQUEZ

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
vicari de la parròquia de Santa Maria de Piera*

Quan quelcom es veu de sobte amenaçat se'ns revela la seva importància. La pandèmia del COVID-19 ha posat en el centre la rellevància de la salut i la vulnerabilitat, la fragilitat, de la nostra condició humana.

La salut és una qüestió que, com a mínim en la nostra Europa occidental, semblava assegurada generalment gràcies als avenços científicotècnics i al paradigma del consum i la productivitat. Tot i que no deixava de ser una seguretat perversa en tant que sistema que descarta els més dèbils, és a dir, els qui no tenen un bon accés a la sanitat o bé a aquells que pateixen igualment la malaltia i, per tant, no gaudeixen d'una bona salut.

Sembla que la pandèmia (tot i que molts privilegis segueixen vigents) a transversalitzat la presa de consciència sobre la importància de la salut per a la nostra vida. Una salut que s'ha comprès d'una manera més holística i integral, és a dir, superant el concepte de salut com absència de malaltia i avançant cap a la consideració d'altres dimensions com la salut mental, l'habitatge, l'estabilitat econòmica, la vida amb sentit...

La pandèmia també ha plantejat reptes i oportunitats en l'àmbit eclesial. En la desorientació general amb què ha amenaçat el COVID, sobretot durant l'estat d'alarma, s'ha descobert la necessitat de discernir a fons l'especificitat de les crides i missions de cada batejat així com dels diversos àmbits pastorals. Pel que fa a l'àmbit de la pastoral de la salut, la pandèmia és una oportunitat per superar una acció pastoral massa centrada a l'atenció dels malalts i dels qui no poden sortir de casa, per adequar-la a la visió amplia, multidimensional, de la salut. Des d'aquesta perspectiva, la pastoral de la salut es descobreix com l'àmbit que vetlla per la salut de les persones, les comunitats, l'Església; prenent com a especificitat l'assoliment d'una vida amb sentit, d'una vida plena, i

avançant d'aquesta manera cap al que és propi d'aquest àmbit pastoral que és la relació íntima entre salut i salvació.

Sense allunyar-nos d'aquest centre, cal atendre a una altra de les qüestions que la pandèmia ens ha estavellat als nassos: la mort. La mort és un tema tabú en la nostra societat actual, però el COVID l'ha fet aflorar. D'aquesta manera s'ha descobert la necessitat d'afrontar-la, d'integrar-la; de la necessitat i la importància del dol, sobretot quan la mort de persones estimades s'ha viscut des de la distància. L'acompanyament del dol és una crida que des de la pastoral de la salut s'ha de respondre. El dol no és una qüestió solament psicològica, sinó que es pot tractar també des d'un enfocament profundament teològic i espiritual tenint per fonament la relació salut-salvació. És des d'aquí que la pastoral de la salut acompanya el dol.

Les persones no necessiten realitzar un dol només enfront de la mort d'algú, ens calen processos de dol per a moltes situacions de la nostra existència: la pèrdua de la feina, la jubilació, quan els fills marxen de casa, quan acabem els estudis, quan es trenca una relació sentimental... També dins de l'Església ens calen processos de dol: els escàndols d'abusos sexuals o corrupció, la secularització dels ministres, les esglésies buides, la falta de relleu generacional... Afrontar aquestes «morts» de durant la vida fent processos de dol no patològics són un assaig per la mort i el gran dol que s'ha de fer davant aquesta (tant la pròpia, com la d'un ésser estimat).

L'acompanyament pastoral d'aquests dols quotidians des d'una perspectiva teològica i espiritual pot esdevenir també una oportunitat evangelitzadora, de primer anunci. Un context on poder donar raó de la nostra esperança. Per exemple, sabem que les relacions interpersonals tenen en el temps diferents intensitats. Per a una persona pot esdevenir traumàtic no poder gaudir de la presència d'un altre amb la intensitat que ho feia abans, ja que aquest ja no té la mateixa disponibilitat perquè està dedicat a altres coses que el fan progressar en el seu àmbit laboral.

En aquest conflicte brolla per a aquesta primera persona la necessitat de dur a terme un procés de dol en el qual ha d'integrar que la seva relació amb l'altre ja no té la mateixa intensitat ni proximitat. Aquesta persona ha de fer una renúncia a la dependència afectiva que ha generat envers l'altre. I aquesta renúncia i acceptació de la variació d'intensitat en la relació amb l'altre l'ha de viure amb goig i alegrant-se perquè el canvi d'intensitat és degut a un bé per a l'altre, un avenç, una millora per ell.

Per això, la persona gaudeix de la nova modalitat de relació des de la distància celebrant els avenços que l'altre va fent, i dels quals no en té una participació directa. Aquesta tipologia de dol envers les morts quotidianes tenen una forta càrrega teològica i evangelitzadora perquè són imatge del misteri pasqual i poden contribuir a refermar l'esperança per quan la mort arriba. Per això són assajos, preparacions. És a dir, la renúncia afectiva d'acceptar que la relació amb un altre esdevé menys intensa és una mort que es viu il·luminada des de la resurrecció que l'altre està gaudint de més plenitud de vida, ja que està avançant/creixent personalment. Aquesta imatge ens ajuda a viure la mort d'un ésser estimat des de l'esperança que aquest gaudeix de la vida plena, la vida

eterna. Aquesta és la clau d'un dol saludable, viure el dolor amb sentit, des de la joia, des de l'amor perquè l'estimat gaudeix ja d'allò millor.

Rentar els peus

La pedagogia escolta i la psicologia de l'adolescent

LLUÍS VIDAL I BUXEDA

prevere del bisbat de Vic

estudiant a la PUG

Fa uns dies en un curs sobre pastoral matrimonial ens donaven unes quantes notes pròpies d'una persona madura (com és ben sabut, qualitat indispensable per casar-se). Eren les següents: Autonomia, bondat, coherència, diàleg, empatia, família, grup, autoestima/ identitat. Evidentment, no són les úniques i se'n podria discutir alguna, però el que em cridà l'atenció va ser que totes aquestes característiques apareixen d'una forma o d'una altra en la pedagogia scout.

L'escoltisme és una pedagogia pensada per fer madurar els nois i noies, especialment en l'edat adolescent. Baden Powell, fundador dels scouts, s'adonà que els joves de la seva època (però també els d'ara), tendien a reunir-se en petits grups, en colles, amb els quals, en general, acostumaven a fer el mal, a realitzar actes vandàlics o queien en vicis i excessos. La gran intuïció de Baden Powell va ser comprendre que darrere aquest comportament, que acostuma a treure de polleguera a pares i educadors, hi ha una psicologia que pot aprofitar-se perquè el noi creixi, maduri i busqui fer el bé.

L'adolescència és aquella etapa en la qual els nois senten la necessitat de separar-se del que han estat els seus referents fins aquell moment, principalment pares i professors. Volen tenir una opinió pròpia, fer coses diferents a les que han fet sempre i fer-ho de forma autònoma: volen sentir-se lliures, que prenen ells les seves pròpies decisions. Aquesta separació també es veu clarament en la recerca de nous referents, que poden ser des de nois més grans del seu col·legi fins a esportistes, cantants o, avui en dia, els anomenats influencers. Per altra banda, tenen una forta necessitat d'aventura, de fer coses que comportin un cert risc, de sentir l'adrenalina. També, però, és l'edat dels grans somnis, on el noi o la noia comencen a plantejar-se què faran amb la seva vida, com influir en el món, com deixar petjada (es pot observar, últimament, en els moviments a

favor del clima que mouen a tants joves arreu del món). Per últim, l'adolescent comença a voler adquirir responsabilitats, sent que ja és gran, que se'l pot deixar sol, que no necessita anar de la mà dels seus pares ni que ells l'aconsellin sempre.

L'escoltisme és ben conscient d'aquesta psicologia i l'aprofita per educar els nois. Per això, els nois s'organitzen en grups (anomenats patrulles) de 5 a 8 nois als quals se'ls dóna una gran autonomia. En els campaments, per exemple, cada patrulla té el seu propi espai on instal·la la seva tenda, on cuina, on fa vida de grup. La naturalesa i el fet d'haver de decidir i actuar sols, suposa una gran aventura per als nois, que omple aquesta necessitat de la que parlàvem abans. En la seva forma original, i com continuem fent-ho a Scouts d'Europa, les patrulles estan formades per nois d'entre 12 i 17 anys. Podria semblar un rang d'edat massa extens, amb punts de maduresa molt diversos, amb interessos molt distanciats, on difícilment s'hi podrà formar un grup. En realitat, però aquesta barreja afavoreix a uns i altres. Perquè els més petits prendran de referents als més grans i els més grans prendran com a pròpia responsabilitat el cuidar i fer créixer els més joves. Dintre la patrulla tots tenen el seu propi rol, la seva pròpia responsabilitat, i els més grans i veterans reben l'encàrrec de cap de patrulla.

Aquest últim punt, el de l'exemple, és fonamental en tot la pedagogia escolta: els més petits miren els més grans i els més grans miraran als seus caps, que tot i ser d'una etapa diferent són propers en edat. I, al mateix temps, aquesta cadena exemplar, serveix per a un propòsit que a nosaltres, preveres, ens interessa especialment: la transmissió de la fe. Perquè el noi que entra a la patrulla, si el seu cap de patrulla és bo, el prendrà com a exemple. Al principi, quedarà enlluernat per la seva tècnica de construccions, per les seves capacitats d'orientació, per la quantitat de nusos que coneix o per els magnífics plats de cuina que prepara, però també n'admirarà el seu bon caràcter, la seva alegria, que sempre estigui atent a donar-li un cop de mà, que tingui grans ideals, i finalment, admirarà i voldrà imitar la seva vida de pietat, la seva fe, voldrà tenir la mateixa relació amb Crist. Al mateix temps, aquest noi, quan creixi i esdevingui cap de patrulla serà model per als nois més petits que acaben d'entrar a la patrulla. Així doncs, seran els mateixos nois qui jugaran un paper fonamental, de forma més o menys conscient, en l'anunci de l'evangeli als altres nois. Sense que això tregui importància al paper del consiliari religiós i el dels caps.

L'escoltisme és una pedagogia molt concreta, amb un mètode precís, que serveix per a que els nois madurin, psicològicament i espiritualment. Però, conté també unes intuïcions útils per a qualsevol pastoral amb adolescents. Conèixer la seva psicologia ens permetrà afrontar la pastoral amb ells no com un moment difícil i ple de maldecaps, sinó com una oportunitat meravellosa per formar els cristians de demà i, perquè no, començar a platejar-los la vocació, sigui quina sigui, com un ideal i una aventura meravellosa amb la que contribuir a canviar el món.

Un bisbe ens parla

IMMACULADA

+SALVADOR CRISTAU COLL

bisbe electe de Terrassa

El proper dimecres dia 8 celebrarem a tota l'Església la solemnitat de la Immaculada Concepció de Maria. És una de les grans festes que dediquem a la Mare de Déu, Mare nostra també, Mare dels que hem estat fets fills de Déu pel baptisme.

Contemplant aquest misteri nosaltres, els fills, creiem que en Ella no hi ha ni va haver-hi mai cap taca de pecat, cap ombra d'egoisme, des del primer moment de la seva existència. Els homes, des del principi de la creació, ens vàrem apartar de Déu que ens havia creat. Vàrem caure en la temptació de pensar que seriem com Ell i que tindríem el seu mateix coneixement i, desobeint la seva voluntat d'amor, ens vàrem apartar de Déu (Gn 3,4-6).

Però el Senyor, en la seva misericòrdia sens fi, no ens ha deixat perduts a la nostra sort, sinó que ha volgut retornar-nos a aquella vida que havia creat amb amor i va establir un projecte de salvació per a tots els homes.

En aquest sentit, Maria representa el restabliment del disseny de Déu a la humanitat, donant-nos una mare concebuda sense cap taca i destinada a portar al món el seu Fill, fet home com nosaltres en tot, excepte en el pecat. Aquest Fill, Immaculat també, Déu i home veritable, ens ha donat la salvació amb l'entrega de la seva vida.

A nosaltres només ens queda acceptar aquesta salvació com un do, un regal de Déu, acollint la nova vida que ens dona, si la volem rebre. El que veiem en Maria, Immaculada, plena de Gràcia, ens anima a nosaltres pecadors, sabent que tenim una mare plena de Gràcia.

Ens anima, ens ajuda i alegra l'esperança d'arribar a ser una mica semblants a Ella, com els fills s'assemblen a la mare. Ser semblants no vol dir ser immaculats perquè nosaltres sí que estem tacats, sinó que estem cridats a créixer en la gràcia, a ser sants perquè Déu és sant.

Maria ens porta la vida veritable que és Crist, i que volem rebre en el Nadal. La contemplem així plena de gràcia, plena de la vida de Déu, tan plena que en ella no hi ha lloc per a cap foscó perquè tot ho omple l'Esperit Sant. I així també, l'Esperit, vol santificar-nos a nosaltres. L'Advent és un camí d'esperança. En Maria Immaculada l'esperança de la humanitat ha estat realitzada, i la seva esperança és també la nostra esperança.

Hem vist, hem sentit

Josep Massot i Muntaner. Editor de llibre religiós i historiador de Montserrat

BERNABÉ DALMAU

monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat

director de Documents d'Església

Se m'ha demanat de descriure la dimensió d'editor de publicacions religioses i d'historiador de Montserrat del pare Josep Massot i Muntaner. Com és notori i aquesta miscel·lània ho mostra a balquena, la figura d'aquest monjo és summament polifacètica i qualsevol esment d'alguna seva activitat no pot perdre de vista el context d'una capacitat extraordinària de simultaniejar la vida monàstica amb l'activitat científica i editorial. I cadascun d'aquests dos àmbits –el de monjo i el d'investigador-editor– admet moltes derivades.

Que em sigui permès d'expressar, per situar millor la present reflexió i una contenció en els elogis, que m'he trobat en una certa situació privilegiada de seguir el dia a dia del P. Massot. Quan ell, en vigílies de rebre el premi extraordinari de carrera, entrà al monestir, jo ja hi portava dos anys. Això vol dir que, especialment en el temps de formació i d'estudi, compartírem moltes hores de convivència. Després, de diverses maneres sempre he estat vinculat a les Publicacions i he tingut l'honor que ell m'hagi encarregat articles i llibres, i que me n'hagi acceptat d'esponanis, amb gran respecte pel meu modest pensament i el meu tarannà.

Com que el temps d'ampliació d'estudis del P. Massot a l'estranger no fou molt llarg, podem ben dir que pràcticament tota la vida montserratina –aquest mig segle que ara celebrem– l'ha viscuda essent director de les Publicacions. Amb la particularitat que han passat per les seves mans tots els originals editats i han estat rares les ocasions que els ha pogut portar directament a estampar. Ha estat, en efecte, un corrector que ha exercit la seva responsabilitat amb una paciència i una humilitat més que benedictines. Aquesta és la principal raó que explica la confiança que tantes persones i institucions de fora del monestir han recorregut a les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, perquè sabien que el llibre o la revista tindria dignitat editorial.

Unes edicions monàstiques és normal que donin preferència a la publicació religiosa, perquè és una eina que entronca amb la projecció testimonial de la comunitat com a tal. En el nostre cas, per raons històriques de continuïtat amb dues revistes heretades i transformades –“Serra d'Or” i “Tretzevents”–, el llibre cultural o l'infantil han pres un relleu considerable. Aquesta realitat pot sorprendre el qui no conegui la història de les edicions montserratines. Semblantment, qui no estigui al corrent de la crisi del llibre

religió i de la disminució de recursos humans a l'Església actual, se sorprendrà que la bibliografia religiosa no sigui, en el moment present, tan rellevant com en altre temps.

No era així fa cinquanta anys. Una de les primeres preocupacions de Josep Massot fou de recuperar per a les edicions del monestir la Bíblia en què havien treballat diversos monjos entorn de la dècada dels seixanta. Això es traduí primer en una copiosa edició del Nou Testament a preu popular, i més tard, extingida l'editorial primigènia, recuperar la publicació de la Bíblia de Montserrat dels nostres dies, atesa la llarga tradició bíblica de la casa durant el segle passat.

El prestigi del monestir en l'àmbit litúrgic –és sobrer de parlar-ne– motivà que, en introduir-se la llengua vernacla després del Concili Vaticà II, l'episcopat Tarraconense volgués que Montserrat fos un dels dos coeditors del llibres oficials. I així no sols es reprengué la tradició del missal popular sinó la novetat que representava fer l'edició d'altar dels llibres litúrgics en català. Val a dir que durant els primers anys de fervor postconciliar aquests llibres sortiren puntualment a mesura que n'era publicada l'edició típica llatina. Simultàniament molts dels llibres d'aquelles dècades també estaven vinculats a la Sagrada Escripura i al culte cristià.

Ultra, doncs, els dos pilars que són la Bíblia i la litúrgia, l'esforç de Josep Massot s'encaminà igualment a promoure llibre de divulgació religiosa. Això li donà –com en altres camps de la seva activitat– una abundància de relacions amb persones de rangs i mentalitats diversos però que confiaven en el bon prestigi d'uns originals que passessin pel pare Massot. Era també una de les maneres, tan discretes en ell, d'exercir la pastoral. No pretenem fer llistes de títols: només cal mirar el gruix progressiu que el catàleg anual de les Publicacions ha anat prenent. Ja en aquells primers anys de direcció del pare Massot, inicià la col·lecció “Saurí” (fins ara 198 volums publicats). Poc després, un mecenes afavorí que hi hagués, a més, una col·lecció de caire més planer: fou “El gra de blat” (actualment, ha arribat a 239 volums). Encara, més tard, sentí la necessitat d'una tercera col·lecció, “L'Espiga” (fins ara, 108 volums), amb continguts d'extensió més breu. Això sense comptar llibres fora de col·lecció però igualment de tema religiós. D'aquesta manera han arribat al públic català no sols traduccions d'interessants llibres estrangers sinó que les Publicacions han estat una plataforma per al nostres escriptors de divulgació, començant pels monjos mateixos.

Aquesta propagació del llibre religiós no exclou, òbviament, la publicació de textos del mateix caire però de nivell científic. A més dels que han anat engruixint la col·lecció preexistent “Scripta et Documenta” (114 volums publicats), altres col·leccions creades per Josep Massot contenen també toms de temàtica cristiana. Ens referim a: “Biblioteca Abat Oliba” –amb la seva “Sèrie normal” i la “Sèrie Il·lustrada” –, el “Corpus Biblicum Catalanicum”, “Scripta Biblica”. “Scripta Orientalia”, “Orentalia Montserratensia”, “Subsidia Monastica”. “Biblioteca Serra d'Or”, “Nova edició de les Obres de Ramon Llull”.

A més dels llibres, hi ha les revistes. Hem esmentat “Serra d'Or” i la de caire infantil que ha estat el punt de partida de moltes edicions. Però el pare Massot ja es trobà existents tres revistes que encara continuen editant-se: “Studia Monastica” (de la qual fou director una bona trentena d'anys) de caràcter internacional; “Qüestions de vida cristiana”, quaderns d'alta divulgació, i “Documents d'Església”, que tradueix textos magisterials o simplement d'interès eclesial.

Si passem del llibre religiós al de tema montserratí, veiem que el pare Massot, en assumir el càrrec, es trobà amb la greu llacuna de l'exhauriment de la cèlebre "Història de Montserrat" del monjo i futur cardenal Anselm M. Albareda, escrit que l'autor considerava provisional, perquè era fet a corre-cuita arran de les festes de 1931. Malgrat que dom Anselm M. havia fet noves investigacions i que el monestir tenia algun historiador que podia dir-hi quelcom de nou, ningú no es veia amb cor de redactar una síntesi actualitzada. Josep Massot prengué el bolígraf i folis complementaris i va anar ampliant i corregint l'edició d'Albareda. L'abat Cassià M. Just, que des del noviciat li mostrà sempre una gran confiança, s'entusiasmà que finalment hi pogués haver una història montserratina a l'abast de la gent. Les edicions, en català i en castellà, s'han anat succeint ràpidament, cadascuna amb noves aportacions –entre altres motius, per l'arribada a Montserrat de tot l'arxiu del cardenal i la publicació d'estudis d'erudits–, de tal manera que les darreres edicions de l'emblemàtica història apareixen ben legítimament com a obra de dos coautors.

Però hi ha moltes altres mostres d'estudis històrics que Josep Massot ha fet sobre Montserrat, en què ha deixat entreveure la seva erudició i alhora la seva prudència a saber escriure oportunament i a saber callar quan calia. Si una primerenca "Aproximació a la història religiosa de la Catalunya contemporània" ja oferia moltes dades sobre la història recent del monestir, després divulgà els seus coneixements a través de retrats dels abats, "Els creadors del Montserrat modern". El tema de la guerra civil, del qual és un gran especialista sobretot pel que fa a l'illa natal, també va ser objecte d'investigació per a la seva nova llar, amb "La Guerra Civil a Montserrat".

Amb les forces una mica ja minvades, no ha deixat de tocar temes montserratins a través d'articles en el "Butlletí del Santuari", sobre l'arribada del "Llibre vermell", sobre l'arquebisbe preconitzat per a València Acisclo Moya, sobre sant Ignasi, sobre l'esmentat cardenal Albareda... Prèviament ja hi havia anat presentant temes que després ha puntualitzat en forma de llibre. Penso, d'una manera singular, en els articles sobre l'arribada a Montserrat del "Cançoner popular", l'estrella intel·lectual que l'ha guiat, ja des dels seus ancestres, al llarg de la vida.

En el fons, molts dels aspectes històrics que han estat el seu centre d'interès li han quedat en el tinter, perquè la tan esmentada pluralitat d'objectes d'estudi que l'han atret encara donaria molt més, entorn dels temes montserratins.